

Zelené roky 1

Jaké to bylo na vojně...

**František Drápala, Svatopluk Bajer,
Pavel Hon, Richard Sobotka**

Zelené roky 1

Jaké to bylo na vojně...

František Drápala, Svatopluk Bajer,
Pavel Hon, Richard Sobotka

Obsah

Když jsem oblékal ten vojenský kabát...	6
František Drápala	
Moje vojna u pohraniční stráže	16
Svatopluk Bajer	
Jaké to bylo „na vojně“	21
Pavel Hon	
Také jsem válel za Čepičky – aneb vojna „jako bejk“	38
Richard Sobotka	

Vyšlo v rámci projektu tvůrčí skupiny seniorů
„Město v mé paměti“ při Městské knihovně
v Rožnově pod Radhoštěm.

Úvod

Richard Sobotka

O vojně se dobře vypráví a dobře se to poslouchá. O tom ví své staří mazáci, kteří před padesáti lety bránili v zelených uniformách svou vlast i světový mír.

Že i za litych bojů lze zažít legraci, zaznamenal už Jaroslav Hašek v románu „Dobrý voják Švejk“. A po něm Miloslav Švandrlík v knize „Černí baroni“. Teď se stejného tématu chopili staří mazáci z tvůrčí skupiny seniorů, působící v rámci projektu „Město v mé paměti“ při Městské knihovně v Rožnově pod Radhoštěm.

„Každému byl přidělen samopal, o který měl pečovat a který se musel naučit rozebírat a skládat i poslepu,“ zaznamenal Pavel Hon.

„Sloužil jsem na rakouských hranicích. Při první obchůzce za drátěnými zátarasy jsme došli k městečku Hardegg, které leží na rakouském břehu řeky Dyje u samé hranice. Byla zrovna neděle a ve městě lidé korzovali, mávali na nás a smáli se. My ozbrojeni samopaly s ostrými náboji. Tehdy jsem se poprvé styděl za to, že jsem z Československa,“ zavzpomínal Svatopluk Bajer.

„Boj za trvalý mír byl v 50. letech 20. století do nás natloukán tak vehementně, že ještě kolem roku 1980 mne ostravský rozhlasový redaktor na závěr tlachání o člověku ve výrobním procesu požádal, abych se alespoň několika slovy zmínil o důležitosti boje za trvalý mír,“ uvádí Richard Sobotka.

„Mirek Hildebrand, akademický malíř, občas sebral kufřík s barvami, štětci a rámy s napnutým plátnem a několik dnů maloval podél Lužnice. To, že je na vojně, prostě ignoroval. Musel jsem použít známost s velitelem roty, jinak by skončil v base,“ připomněl František Drápala.

Prostě vojna jako řemen. I když ostré střelby mnohdy záležely spíš na cílném a jeho dovednosti vyznačit tužkou do terče dubky coby záhady. Ale svou vlast i světový mír jsme uhájili, aniž víme, jak se to událo.

Svědectví o tom vydává tento Milý tisk. A protože zážitků bylo mnohem víc, má vyprávění pokračování v následujícím Milém tisku.

Když jsem oblékal ten vojenský kabát...

František Drápala

Je tomu už šedesát roků, co jsem jednoho krásného letního dne našel v poštovní schránce dopis s adresátem: František Drápala, Dolní Paseky, Rožnov pod Radhoštěm. Po otevření jsem zjistil, že meziříčští vojenští páni po mně touží. A tak mne zvou na prohlídku, zda jsem schopen zodpovědně bránit naše pracující a socialistickou vlast. Ve stanoveném datu jsem se dostavil k odvodové komisi. Připadalo mi, že jsem ještě nestačil ani pozdravit, a už zaznělo rázné: „Schopen! Odveden!“ A byl jsem zase nazpátek na chodbě. Tam jsem potkal svého kamaráda Frantu z Mokrého a společně jsme odkráčeli do nejbližší restaurace navzájem si sdělit ještě čerstvé dojmy z odvodní procedury. Naše cesta pak přímo vedla na vlakové nádraží. Ale ouha, vlak jel až za 45 minut. Ažyl nám proto poskytla nádražní restaurace. Do Rožnova jsme nakonec přece jen přijeli – ač s jakýmsi zpožděním. Cesta do Pasek byla najednou nějak dlouhá, a tak nás nakonec mamka a paní Opálko-

vá z Mokrého našly, když šly z MOPu z odpolední směny, blaženě odpočívat pod živým plotem na půli cesty.

V srpnu 1959 přišel další dopis. Po otevření obálky jsem se dozvěděl, že se mám na státní útraty dostavit k určitému datu na letiště v jihočeské Bechyni. A tak jsem se stejně jako legendární Švejk vydal přes matičku Prahu a husitský Tábor na jih Čech. Na rozdíl od toho Švejka jsem se ale do cíle nakonec dostal, do Bechyně mne dovezla pověstná elektrická mašinka jedoucí přes známý bechyňský most. Z nádraží nás vozem V3S, čili vejtržaska, dovezli na letiště, kde jsem se dozvěděl, že budu vojákem 9. stíhacího leteckého pluku, zvaného ostravsko-zvolenský. První týdny výcviku se desátníci Javorka z Popradu a Sedláček z Olomouce opravdu snažili: poplachy i třikrát za noc, běh v maskách, nekonečné plížení v bahenní lázni, buzerace na ubikacích. Díky tvrdé přípravě na internátu ve Vrchlabí, kde jako vedoucí sloužil kapitán ve výslužbě Štěpánek, jsem to naštěstí přežil bez úhony.

Po ukončení základního výcviku jsme byli rozděleni na nová místa, někteří jako radisté, jiní coby obsluha mobilních vysílačů. Jako radista jsem musel navíc absolvovat základní výcvik výsadkářů. Kromě trenažérů nás tak čekaly čtyři

seskoky z připoutaného balónu a čtyři z letadla – a to s vysílačkou na prsou! Seskok z balónu jsem zvládl bez obtíží, zato hned ten z letadla nekončil nejlépe. Dopadl jsem levou lýtkovou kostí na železniční koleje. Přestože mi zranění vojensští lapiduší ošetřili, rána se za dva dny zanítila a já skončil v nemocnici v Českých Budějovicích. Pobyl jsem si tam nakonec celý měsíc a dodnes mám na levé noze jizvu velikosti dvou desetikorun vedle sebe. Zbývajících tři seskoky jsem již neabsolvoval.

Po návratu z nemocnice si mě zavolal velitel roty kapitán Kuna a kroutil hlavou, proč mě vůbec naveleli k němu. Dívaje se do papírů, povídal: „Proč mi posílají vlakového mechanika, když já velím spojrotě?!“ Musel jsem mu tedy vysvětlit, že nejsem vlakový, ale vakuový mechanik, což je v podstatě elektrikář znalý i práce zámečnicka. A tak kapitán nabyl přesvědčení, že jsem ten pravý pro odvelení do Hvožďan, kde se nalézalo odloučené vysílací středisko, tzv. dálná. Hvožďany se nacházejí asi čtyři kilometry od Bechyně. Naše zdejší sídlo mělo podobu velké dřevěné boudy, kde byl pokoj pro sedm mužů, dále koupelna, záchody, společenská místnost s kulečnickem a pingpongovým stolem, spižírna a místnost, kde bylo šest vysílačů. Venku jsme měli ještě dva záložní

radiovozy, jednu V3Sku a jeden zateplený ruský ZIS. Když jsem dorazil, byl jsem jediný „bažant“, ostatní byli mazáci. Musím ale uznat, že se ke mně chovali jako k sobě rovnému.

Dlouho jsem se ale ve Hvožďanech neohráł. V první polovině prosince proběhlo na Šumavě v areálu Stachy-Zadov na sjezdovce, tehdy zvané Kobylí hlava, armádní kolo ve sjezdovém lyžování. Byl jsem mezi přihlášenými. Coby ogar z Beskyd jsem si takovou příležitost nemohl nechat ujít. Zvláště když jsem zjistil, že to velká většina zúčastněných bere hlavně jako týdenní „zašívárnu“, nebylo co řešit. Závodilo se ve sjezdu, slalomu a obřím slalomu. Ve sjezdu jsem získal první místo, v další disciplíně čtvrté a v obřím slalomu třetí místo. Po skončení závodů jsme byli čtyři nejlepší lyžaři vybráni jako instruktoři do čtyř týdenních cyklů pro lyžařský výcvik důstojníků. Společně se mnou byli určeni ještě nadporučík Chromý z Bechyně, nadporučík Strosser (pilot-stíhač MIGu 15) a staršina Rient. Po celou dobu jsme byli ubytováni v hotelu a chodili v civilu. Kurzy pro důstojníky byly jako přes kopírák. Přijeli, vytáhli jsme je na Kobylí hlavu, dvě třetiny se jich skutálelo ze svahu, ostatní to dvakrát či třikrát sjeli a tím to skončilo. Nikoho jsme na lyže již nedostali. Zbytek turnusu prožili v místní restaura-

ci, což nám ale zase moc nevadilo. Byly to vlastně příjemné čtyři týdny zimní rekreace, během nichž jsem navázal krásné přátelství se zbývajících trojicí instruktorů. Nadporučík Chromého po návratu povýšili na kapitána a převzal velení rotý po kapitánu Kunovi, který odešel na štáb. Mne posléze povýšili na desátníka (později na četaře), a když mazáci odešli do civilu, byl jsem jmenován velícím v zastoupení na dálně ve Hvožďanech.

Pobyt ve Hvožďanech byl nezapomenutelný. Oficiálně jsme se měli stravovat v hospodě, ale my jsme žili velmi často i ze zásob získaných

od místních. Co chvíli někdo z nich potřeboval opravit elektrické rozvody na vařiči, troubě, pračce či jiném elektrickém zařízení. Odměna pak měla podobu naturálií – vajíčka, sádlo, koláče... Daly se tedy našetřit nějaké peníze a tehdy jsme s Edou Strosserem utvořili obapolně výhodnou spolupráci. On byl sice rozvedený a platil alimenty na dvě děti, já měl ale zato motorku JAWA 350 a také nějaké ty peníze, když mne povýšili. Společně jsme jezdili po zábavách, po výletech – do Písku, Tábora, Českých Budějovic. On zajišťoval dopravu, já financování. Vycházky jsem také nepotřeboval, když jsem za doprovod měl důstojníka.

Možná ještě dnes vzpomínají někteří pamětníci v Bechyni na Edu Strossera a jeho letecký „kousek“. Jednou se s kamarády vsadil, že se svým MIG 15 podletí obloukový most přes Lužnici. Sázkou vyhrál. Jen po kázeňském řízení přišel o jednu hvězdičku, když jej degradovali z nadporučíka na poručíka. K tomu musel zaplatit náklady na zasklení mnoha oken bechyňských domů, která tlaková vlna po průletu letadla pěkně vysklila. Částka to byla nemalá a Eda se zadlužil na dalších několik měsíců.

Po odchodu mazáků přišli na dálnou do Hvožďan absolventi poddůstojnické školy v Žamberku.

Bylo jich pět a mezi nimi také Mirek Hildebrand, akademický malíř. Stali se z nás celoživotní kamarádi a naše přátelství ukončila až jeho smrt před dvěma lety. Byl to ovšem bohém. Občas jej to popadlo, sebral kufřík s barvami, štětce, dva tři rámy s napnutým plátnem a zmizel. Toulal se několik dnů podél Lužnice a maloval. To že je na vojně, prostě ignoroval. Většinou se vrátil zavčas sám a bylo to bez následků. Občas jej ale dopravila tzv. lítačka, tedy vojenská policie. To jsem pak musel použít známost s velitelem roty Frantou Chromým, jinak by Mirek skončil na nějaký čas v base. S novou osádkou jsem se brzy sžil a vojna utíkala celkem poklidně. Zhruba dvě stě či tři sta metrů od naší ubikace byly tři vojenské ubytovny ženistů. Jejich důstojníci si k nám chodívali zahrát kulečnický nebo stolní tenis, my zase k nim v případě nouze do jídelny na obědy. Nedaleko byla Lužnice, chodívali jsme se tam koupat, a nedaleko byl i stanový tábor bižuterky z Jablonce nad Nisou. Takže o zábavu bylo také postaráno.

Jednoho tří denního opuštěného jsem využil, že jsem vyrazil za svojí budoucí ženou, s níž jsem se seznámil během učení ve Vrchlabí. Dětilo nás 300 kilometrů. Ve dvě po poledni jsem vyrazil vlakem z Bechyně, před devátou večer jsem vy-

stoupil ve Staré Pace, ale přípoj do Vrchlabí mi jel až v 5.45 ráno. A protože jsem měl našetřené nějaké finance, zavolal jsem si taxi. Přijela Volha a po třiceti kilometrech mne taxikář vysadil v Dolním Lánově před domkem rodičů mé budoucí manželky. Když jsem vystoupil a chtěl vyrovnat účet, taxikář byl proti s tím, že byl také vojákem a že si to vynahradí jinde. Zavřel dveře a odjel.

Poslední dějství mé vojenské služby začalo nevinně. Dostal jsem dovolenku a na deset dní odjel k rodičům do Rožnova, kam za mnou přijela i budoucí žena. Vydali jsme se tedy na výlet na Velký Javorník. Tehdy tam byla ještě kulečnicková dráha a hrálo se vždy o velkou borovičku. A protože jsem musel zastoupit v konzumaci i otce, dopadl jsem neslavně. Jak jsem se dostal z Javorníku na Paseky, už moc nevím, ještě že byl na verandě gauč, který mi poskytl potřebný azyl. Má budoucí žena celou dobu o mne starostlivě pečovala (dozajista to i rozhodlo, že jsem ji o tři měsíce později požádal o ruku, když to se mnou vše vydržela!). Ráno, když mi bylo už lépe, se na mne přišel podívat MUDr. Lacina. Zvedl mi obočí, oči kalné až zažloutlé, a protože v té době na okrese řádila žloutenka, naložil mě do auta a odvezl do vsetínské nemocnice. Tam mi odebrali krev. Když odpoledne za mnou přišla paní primářka, konsta-

tovala, že mi hrozila otrava alkoholem. Jakmile zjistila, že jsem voják, tázala se mě, za jak dlouho, že to mám. V té době ale propukla známá kubánská krize a nám prodloužili vojenskou službu na neurčito. Uznalá primářka nakonec rozhodla, že potvrdí diagnózu rožnovského lékaře a že mám tedy žloutenku. „Čtrnáct dní budete u nás a pak ještě čtyři až pět týdnů doma na doléčení.“ Díky panu doktoru Masaříkovi se nakonec i ten domácí pobyt nějak protáhl, až mi před Vánocemi přišel dopis, ať se dostavím na posádku odevzdat věci, že jsem propuštěn do civilu. Nechtěl jsem si kazit Vánoce, a tak jsem do Bechyně dorazil až po Novém roce. Z mého nástupního ročníku jsem potkal pouze dva, kteří nasluhovali dobu strávenou v base. Odevzdávat nakonec nebylo ani co. Zbraně byly stejně uloženy na posádce, na sobě jsem měl uniformu a zbytek prádla si už během podzimu rozebrali spolusloužící. Rozloučil jsem se tedy aspoň s Frantou Chromým a Edou Strosserem, Riant byl již dříve převelen do Českých Budějovic.

Zamával jsem letišti i bechyňskému mostu a odjel domů. Do civilu!

Moje vojna u pohraniční stráže

Svatopluk Bajer

Na vojně jsem byl v letech 1966 až 1968. Po dvou měsících základního vojenského výcviku jako pěšáci jsme byli rozdělení na pohraniční roty. Sloužil jsem na rakouských hranicích, kde byla hranicí řeka Dyje. Při první obchůzce za drátěnými zátarasy jsme došli k městečku Hardegg, které leží na rakouském břehu u samé hranice. Byla zrovna neděle a ve městě lidé korzovali, mávali na nás a smáli se. My ozbrojeni samopaly s ostrými náboji – byla nás vojáků i s velitelem asi stovka. Tehdy jsem se poprvé styděl za to, že jsem z Československa.

Na této pohraniční rotě byl také pár koní. Ti sloužili k dovozu pošty, zásobování proviantem a udržování kontrolního pásu za drátěnými zátarasy. Protože předchozí voják odešel už do civilu, velitel roty nás nováčky oslovil, kdo by chtěl jít do služby ke koním. My jsme doma měli v hospodářství koně, tak jsem se k této službě přihlásil

a stal se ze mě voják. Koně jsme neměli přímo na rotě, ale byli ustájeni v dědině u jedné vdovy, jejíž syn sloužil na rotě jako hlavní kynolog (velitel psovodů).

Pro mne to byla výhoda, že jsem nemusel sloužit přímo na hranici a mohl jsem se kdykoliv dostat z roty, když jsem šel krmit koně, vozit proviant z obchodu a poštu z dědiny. K mým povinnostem ještě patřilo starat se o krmení čtyř prasat, která byla přímo na rotě. Nevýhodou služby jako vojáka bylo, že jsem musel chodit na kontroly pohraničních hlídek, vždy s některým důstojníkem hlavně v noci. Další nevýhodou bylo

dělání stop pro výcvik hraničářských psů, protože jsem s nimi nechodil do služeb. Dělal jsem figuranta nejen ve tvoření stop, ale také při nácviku zadržení pachatele při pokusu o překročení hranice. To byl velmi nepříjemný pocit a navíc strach, hlavně v noci, kdy jsem nevěděl, který pes a ze které strany na mne zaútočí. Psi si mě ale pamatovali velmi dobře, a když jsem šel kolem psinců, tak ti, co zrovna nebyli ve službě, hrozně řádili a příšerně na mne řvali.

Po nástupu na rotu se také nacvičovaly pohraniční a bojové poplachy. Pohraniční poplach představoval nástup do pěti minut v pohraniční výstroji a výzbroji. Bojový poplach byl pak nástup do 15 minut s plnou polní. Já k tomu ještě musel nastoupit i s koňmi zapřaženými ve voze. Na vůz nakládali kuchaři proviant na tři dny. Za vůz se ještě připřahala i polní kuchyně. Protože koně byli ustájeni v dědině, skoro půl kilometru od roty, nikdy jsem to nestíhal a byl vždy na nástupu poslední. Při nácviku jsem býval na nástupišti s naložením všeho v čase nad 20 minut. Asi po měsíci na rotě přijela kontrola z pohraniční brigády a vyhlásila bojový poplach. Bylo to ráno okolo osmé hodiny. Právě jsem se vrátil od koní a měl jsem jet pro proviant a na poštu, tu jsem zapomněl na rotě. Sebral jsem plnou polní a zpět

do dědiny pro koně. Ty jsem měl už zapřažené ve voze a hlídala mi je tetička na dvoře. Rychle trapem na rotu, naložit a zapřáhnout kuchyni. Stihl jsem to všechno za 12 minut. Major z kontroly vyhlásil navíc ještě chemický poplach: „Masky nasadit!“ To ale neměl dělat. Když na nástupišti si všichni vojáci začali nasazovat masky a chemické družstvo se začalo oblékat do protichemických obleků, začali se koně plašit. Já je držel a nebyl jsem schopen si masku nasadit. Tu ke mně přiběhl onen major a začal řvát: „To platí i pro vás, vojíne!!“ Tak jsem mu vrazil opratě do rukou a začal jsem si nasazovat masku. Ten major koně ne-

zvládl, začali kolem něho jezdit dokola. Všichni se rozprchli a na nástupišti zůstal jen major s koňmi. Já jsem si strhnul masku a chytil koně u hlavy. Na štěstí koně nikoho nezranili. Major celý bleďý a značně roztřesený se zmohl jen na rozkaz: „Masky skryt, konec bojového poplachu!“ Všichni se vrátili na nástupiště, sesbírali proviant a hrnce, které popadaly z vozu. Major nasedl do GAZu a urychleně odejel zpět na pohraniční brigádu...

U koní jsem zůstal ještě asi půl roku. Byli to jedni z posledních koní u pohraničníků. Začala úplná motorizace armády. Všichni pěšáci byli přecvičení na motostřelce. Také já jsem byl přeškolen, nejdříve na vojenského řidiče. Později opět následovalo další precvičení na řidiče obrněného transportéru typu „haki“ (polopásový – používaný již ve 2. světové válce německou armádou).

Jaké to bylo „na vojně“

Pavel Hon

Koncem roku 2004 skončila historie české armády, založené na brancích a ta se stala armádou plně profesionální. Proto doufám, že sepsáním těchto vzpomínek nevyzradím žádné vojenské tajemství.

V roce 1965, kdy jsem narukoval, platilo jednoduché pravidlo: každý zdravý mladý muž, občan ČSSR, byl ve svých devatenácti letech povolán k odvodu, kde se podrobil především lékařské prohlídce. Byl-li uznán schopným, byl asi ve věku dvaceti let povolán k výkonu základní vojenské služby v délce 24 měsíců. Jestliže neprošel, byla mu vystavena tzv. „modrá knížka“ a branné povinnosti byl zproštěn.

Z uvedeného platila výjimka pro vysokoškoláky, kteří během civilního studia absolvovali vojenskou katedru při civilní vysoké škole a po složení závěrečných (důstojnických) zkoušek byli pak povoláni jako poddůstojníci – „absolventi“ k vykonávání zkrácené základní služby v trvání 12 měsíců. Po propuštění do civilu byli zpravidla jmenováni

do nejnižší důstojnické hodnosti podporučíka v záloze. Z tohoto pravidla existovala spousta výjimek, jak uvidíme v dalším vyprávění.

Začal jsem tedy v pátém semestru navštěvovat se spolužáky vojenskou katedru Univerzity Palackého, která školila studenty bez ohledu na studijní obor (s výjimkou medicíny) na vojenskou „odbornost“ zdravotníků. Při školení, které obsahovalo všechny vojenské disciplíny – od pořadové přípravy, organizace armády přes střelby až po zdravotnické zásady první pomoci, vojenskou hygienu, základy patologie apod. – jsme si vedli poznámky do tzv. autorizovaných sešitů, které byly trvale uloženy na vojenské katedře a měli jsme je pouze tam k dispozici. Autorizace znamenala, že sešity byly zapečetěné, nesmělo se z nich trhat nebo přidávat listy atd. Jako „katedristé“ jsme neměli ani normální uniformu, pouze jakési „montérky“ v barvě khaki s označením ročníku patřičným počtem žlutých „véček“ na rukávě. Na vojenské čepici – „lodičce“ – jsme měli odznak s mečem a písmeny VŠ – „odborníci“ mezi námi tvrdili, že to neznamena „Vysoká škola“, nýbrž „Vojsko Švejků“. K tomu černé boty „komisňáky“, které se měly lesknout, a plynová maska v obalu – místo ní jsme ovšem mívali svačinu. Celá příprava pak probíhala vždy jeden den

v týdnu (v pondělí – děvčata a „nevojáci“ měli v ten den volno) po čtyři semestry.

Ostré střelby jsme absolvovali na vojenské střelnici z pušek (v roce 1963!!), na sportovní střelnici pak z pistole. V rámci odborné (zdravotnické) přípravy jsme pak mj. přihlíželi patologické pitvě na lékařské fakultě. Odborné přednášky vedli většinou vojenští lékaři, ostatní vojenské záležitosti důstojníci – zaměstnanci vojenské katedry.

Po 4. semestru (celkově 8. semestru studia) pak byly závěrečné zkoušky z vojenské přípravy – na soustředění v kasárnách v Hodoníně v červnu 1963. Tam jsme poprvé „okusili“ vojenský život – každá světlice měla svého velitele z řad „mazáků“, tj. vojáků druhého roku základní služby, obvykle v hodnosti poddůstojníka (desátník – četař). Denní režim byl stejný jako pro vojáky základní služby až na to, že jako „zaměstnání“ jsme měli většinou „samostudium“, tj. individuální přípravu na zkoušky. Na základě znalostí u zkoušek bylo pak OVS (okresní vojenské správě) navrženo povýšení, většinou na svobodníka-absolventa. Pořád jsme ovšem byli „katedristé“, neměli jsme složenou vojenskou přísahu, a proto jsme nemohli oficiálně na „vycházku“, tj. odejít z kasáren do města. Přesto si pamatují, že v tu dobu měli

v Hodoníně soustředění naši krasobruslaři a my jsme navštívili, ovšem kolektivně, jejich závěrečnou exhibici na krytém zimním stadionu.

Perlička z tohoto soustředění: na naše závěrečné zkoušky v Hodoníně přijeli tři generálové zdravotní služby – náš velitel světlice do této doby neviděl vyšší „šarži“ (hodnost) než kapitána – není ovšem jisté, zda byl z jejich přítomnosti na větvi víc on, než z jeho „řízného“ vojenského vystupování dotyční generálové, kteří normálně působili jako primáři ve vojenské nemocnici nebo na ministerstvu obrany. Myslel jsem, že toto setkání se spolužáky z vysoké je poslední, ale skutečnost byla jiná, jak se ukázalo za dva roky.

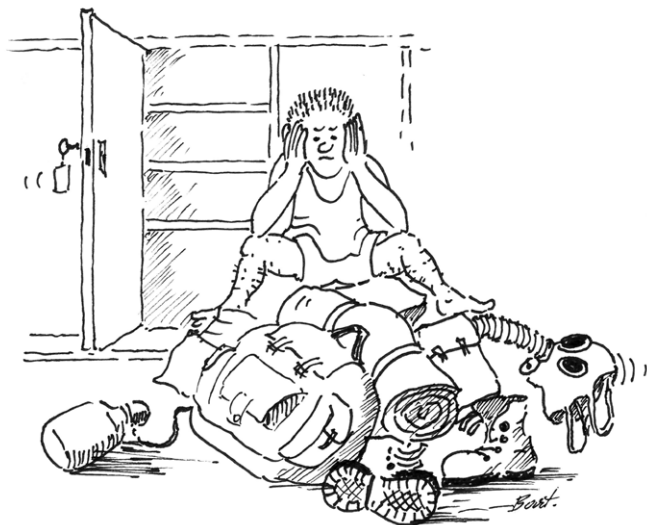
Po prázdninách 1963 jsme měli jiné starosti, než jak bude pokračovat naše „služba vlasti“: většinu z nás čekaly diplomové práce a příprava na závěrečné státní zkoušky. Po obhájení diplomky, zvládnutí státnic a promoci jsem nastoupil 1. srpna 1964 na „umístěnku“ do rožnovské Tesly; prozatím jsem byl ubytován na „svobodárce“ s vyhlídkou na rok základní vojenské služby.

Když jsem se jakž takž „zabydlel“ v Rožnově, po osmi měsících přišel povolávací rozkaz: „Dostavte se dne 1. dubna 1965 do 8.00 hodin ke Školskému a výcvikovému středisku týlu v Žilině (adresa) za účelem vykonání základní vo-

jenské služby v trvání 12 měsíců. S sebou vezměte: holení, kartáček na zuby, ..., tento povolávací rozkaz, ...“ S vojenskou důkladností (o které jsem se měl možnost ještě mnohokrát přesvědčit) pak bylo podrobně vypsáno, nejen co musím a co nesmím mít s sebou, ale i jak se tam dopravím, jak s jízdenkou..., a hlavně abych byl při příjezdu střízlivý.

Už ve vlaku jsem potkal několik bývalých spolužáků, cestou do kasáren nás stále přibývalo! Tak jsme se sešli všichni jako na vojenské katedře. Navíc přibyli „katedristé“ z Bratislavy, takže nakonec nás tam bylo asi 150.

A začala „vojna jako řemen“! Vyfasovali jsme kompletní výstroj, každý dvě uniformy (cvičnou a vycházkovou) v provedení „kopřiváče“, tj. z tlusté plsti podobné látky, která dokázala citlivější jedince pěkně „kousat“! Každému byl přidělen samopal, o který měl pečovat a který se musel naučit rozebírat a skládat i poslepu. Ty samopaly byly v takovém stavu, že jsme nevěřili tomu, že se z nich dá taky střílet – ale vybraly se z nich lepší kusy na obsazení „palpostů“ na střelnici a všichni jsme s nimi povinnou ostrou střelbu absolvovali! Kromě „pořadové“ a vojenských „řádů“ byl 56denní kurz rychloopakováním katedry s následnými závěrečnými zkouškami, složením

vojenské přísahy a event. povýšením (podle výsledku zkoušek). Pak jsme byli odveleni ve funkci zdravotníků k „bojovým“ útvarům. – Já jsem podle návrhu z katedry byl (jako drtivá většina ostatních) hned při nástupu „povýšen“ na svobodníka-absolventa, což se poznalo podle jedné bílé a jedné červené „nudle“ (pásky) na náramenících. Místo občanských průkazů, které jsme museli odevzdat, byly našimi doklady nadále „vojenské“ a vycházková knížka.

Na jídlo, do učeben atd. se chodilo „v tvaru“ – husím pochodem za hlasitého velení poddůstojníka – „staršiny roty“. Odpoledne bývalo „samostudium“ nebo osobní volno – ven z kasáren jsme samozřejmě po dobu kurzu ještě nesměli. Večer jsme směli do posádkového kina – já jsem chodil pravidelně do promítací kabiny, kde vládl „občanský zaměstnanec“ pan Čmelík, který měl přes den zaměstnání v kterémsi kanceláři a večer si přivydělával promítáním filmů. Brzy jsem se jako jeho pomocník osvědčil tak, že mne nechával promítat celé představení, což, jak se později ukázalo, velmi příznivě ovlivnilo moji další vojenskou službu.

Krátce před závěrečnými zkouškami mne totiž zavolali k náčelníkovi „učební skupiny zdrav“ s tím, zdali bych nechtěl i po zkouškách zůstat na zbytek základní služby v Žilině; významnou částí výuky, zvláště pak první pomoci, bylo totiž promítání šestnáctimilimetrových filmů – a nikdo na učební skupině neměl oprávnění – promítačský diplom – aby to mohl oficiálně provádět. Vzhledem k tomu, že mnoho filmů se půjčovalo „z civilu“, např. z Červeného kříže, byla to situace na pováženou. Bylo tak další moje setrvání v Žilině podmíněno uspořádáním promítačského kurzu pro příslušníky učební skupiny. Se sebevě-

domím zeleného mládí jsem souhlasil, i když jsem o něčem podobném jako promítačský kurz neměl ani sebemenší potuchu.

Na učební skupině si mě považovali, odpadly téměř všechny vojenské povinnosti, měl jsem volný pohyb nejen po městě, ale (i když „načerno“) jsem téměř pravidelně jezdil o víkendech domů. Navíc: protože u útvaru byla vývojová krejčovská dílna, která šila vzorky uniforem, „vyfasoval“ jsem další dvě vycházkové uniformy z tesilu, k nerozeznání od uniforem důstojníků z povolání, včetně frajerské tesilové „lodičky“ a dvou „bundokošil“, které v létě nahradily „blůzu“ = sako.

Hned na počátku mého dalšího působení v Žilině jsem obdržel 2+2 dny volna k opuštění posádky – krátce „opuštěák“ – první den jsem byl na promoci manželky, druhý den jsme se i s malou Danuškou stěhovali z Hané do Rožnova – do nového dvoupokojového družstevního bytu. Těsně před zkouškami mě totiž v kasárnách navštívil můj tehdejší vedoucí v Tesle a předal mi nějakou stokorunu prémie ještě za práci „v civilu“ – a klíče od bytu! Tak byl počátek mého dalšího působení v Žilině poznamenán šťastnými událostmi! Vzhledem k výbornému prospěchu u zkoušek jsem byl povýšen na desátníka-absolventa.

Když jsem se vrátil zpátky do kasáren, nastal mi nový život! Především jsem musel pomstít spolužáky, což jsem jim slíbil před jejich odchodem; to bylo totiž tak: U útvaru sloužil praporečkář H. jako profesionální zdravotník, nevzdělaný, tupý „zupák“, který se „vozil“ po absolventech na každém kroku – právě pro maličkosti, které byly svobodomyslným „akademikům“ nejvíce proti srsti: nedostatečně „řízné“ vojenské vystupování, zdravení...

Příležitost k odplatě jeho vlastní „zbraní“ se ovšem naskytla až v prosinci téhož roku, kdy už jsme chodili po kasárnách se zlatými hvězdami podporučíků na ramenou – ztropil jsem povyk, že mne nepozdravil jako vyšší šarži podle předpisu – a to jako z udělení téměř před očima velitele útvaru, který nás oba povolal k „raportu“. Dotyčný dostal sice jen týden „domácí vězení“ a já napomenutí, abych to s tou „vojnou“ nepřeháněl, ale ostudu z toho měl náramnou a myslím, že kluci, kterým jsem o tom psal, měli zadostiučinění.

Ale musím se zpátky vrátit na začátek června – po návratu z „opuštěáku“ jsem „vyfasoval“ dva nové (tesilové) stejnokroje, musel jsem si na ně přišít desátnické a absolventské „nudle“ a začal jsem docházet na učební skupinu jako její příslušník. Dostal jsem přidělený stůl, na kterém

jsem si sestavil neumělou nabíječku akumulátorů do kapesní svítilny; zapnul jsem ji a odešel něco vyřizovat do města; nabíječka neměla omezení proudu, a tak se akumulátorek nafoukl a explodoval. Prý tenkrát byli kolegové a kolegyně přesvědčeni, že jde o atentát!

Mimo výuku jsem vedl promítačský kurz podle podkladů dodaných z velitelství. Pilně jsem docházel po večerech do promítačské kabiny posádkového kina. V posádkovém klubu jsem získal nové přátele: náčelníka klubu mjr. K., amatérského malíře, a jeho podřízeného, občanského zaměstnance Igora R. Ten taky trochu maloval, jinak vedl sklad klubu, knihovnu a prodával knížky. Měl mi velice za zlé, že chodím promítat zadarmo – nemohl pochopit, že jsem získal víc než jen pár korun: bylo mi slíbeno, že budu-li mít dostatečnou praxi v promítací kabině, dostanu zároveň s „mými“ frekventanty kurzu promítačský diplom – ale na pětatřicetimilimetrový „profesionální“ film, který by mne opravňoval promítat za peníze kdekoliv v republice.

S Igorem jsme užili moc a moc, byl velice veselý a přátelský. Jednou jsem s ním jel dokonce na návštěvu k jeho rodině kamsi k Váhu (asi aby se pochlubil, jakého má velkého přítele – sám byl malý postavy vlivem nějaké poruchy a s tím souvise-

jící silnou cukrovku, takže vojenské služby nebyl schopen). Na podzim jsme s ním a s majorem K. jeli na služební cestu do Trenčína – na armádní kolo ASUT (armádní soutěže umělecké tvořivosti) – měl jsem tam nějaké fotografie ještě z civilu – dostal jsem za ně čestné uznání. Na trenčinském hradě jsme se pak v různých veselých pózách navzájem fotografovali. Přátelé a činnost v posádkovém klubu mi zpříjemňovali „vojenský život“, ale i jinak to bylo něco úplně jiného než první dva měsíce kurzu. Taky už jsme byli „šarže“ – desátníci-absolventi s tím, že ještě v průběhu roční prezenční služby budeme jmenováni do nejnižší důstojnické hodnosti – podporučíků základní služby.

K prvnímu říjnu jsem ale byl povýšen do hodnosti četař-absolvent; znamenalo to vyšší „služné“ a pro mne bylo památné tím, že brzo po tomto povýšení, když jsem si na všechny uniformy přišil třetí „nudli“, přišel rozkaz, že nadále se poddůstojnické hodnosti označují „peckami“, a tak jsem zase „nudle“ musel párat.

Ke jmenování podporučíky došlo 1. prosince v rozkaze ministra národní obrany(!) – výtah z tohoto rozkazu se četl na „bojovém rozdělení“ v pondělí 6. prosince – každé pondělí ráno měli všichni vojáci velitelské rotý nástup, kde se kon-

trolovala přítomnost, resp. se četlo, kdo je nemocný, odvelen, ..., jaké kdo má v týdnu služby, pochvaly a potrestání apod. V uvedeném případě jsme dostali hobla a museli jsme platit nějaké pití, aby se naše jmenování jaksepatří oslavilo.

Do jmenování prakticky neexistovala možnost, jak se dostat domů k rodině. Jako učitelé jsme však nebyli hlídání, takže pokud jsme neměli přes víkend „službu“, stačilo v sobotu odejít „na stopa“. A jestliže stál člověk v pondělí ráno na svém místě při „bojovém rozdělení“, bylo vše v pořádku. Když mi však velitel major V. předával vojenskou knížku s vyznačeným jmenováním, podotkl, že je konec s ježděním domů „načerno“. Rád jsem souhlasil, neboť od tohoto okamžiku jsem mohl jezdit domů legálně – jen s patřičným zápisem do „Knihy opuštění posádky“.

I s pohybem po městě to bylo jednodušší – navštívil jsem několikrát i místní sportovní letiště. Dokonce jsme chodili ve vyhrazené hodiny do krytého bazénu plavat.

Ježdění domů „načerno“ jsem si skutečně užil. Stopování aut však ani tenkrát nebylo ideální, i když řidiči brali stopaře (a zvláště pak vojáky) daleko ochotněji než dnes. Přesvědčil jsem se o tom například na Nový rok 1966, kdy jsem... – Ale popořádku: na Silvestra na mne vyšla služba

pomocníka dozorčího útvaru a posádky. Na rozdíl od jiných služeb se při ní mohlo i spát – jenomže to bylo na Silvestra, takže jsem téměř celou noc svázel v „gaziku“ dezertéry z okolních vesnic – rovnou do „basy“. Až dlouho po půlnoci jsem se dostal na kutě – a poměrně brzo ráno začal řinčet telefon. Rozespálý jsem jej zvedl a ohlásil jsem se jako „pomocník dozorčího Školského a výcvikového střediska týlu Žilina“, což byla hrozná chyba, neboť šlo o přímou linku z ministerstva, kde jsem se měl hlásit zakódovaným způsobem. Na druhém konci začal někdo nehorázně řvát, že mě předá prokurátorovi – nakonec hovor převzal důstojník, se kterým jsem sloužil, a všecko bylo v pořádku. Dodnes nevím, jakého zločinu jsem se vlastně dopustil. Odpoledne mi služba skončila a šel jsem „na stopa“. Ale s velkými obtížemi jsem dojel jen do Bytče, kde jsem nastoupil do vlaku a pozdě v noci dorazil domů. Tam mne nečekali, klíč byl v zámku zevnitř, a já jsem spal u sousedů, na které jsem se dozvonil, na zemi v obýváku.

Jednou jsem si stopl motorku, cestou nás ale chytl liják – motocyklista mi zastavil na Horní Bečvě u kryté zastávky autobusu. Když jsem slyšel shora přijíždět auto, vyběhl jsem do deště a zamával. Auto zastavilo, a protože jsem si vši-

ml, že má olomouckou značku, hned jsem si domlouval, jestli mne svezí až do Olomouce. Řidič s úsměvem přikývl a já jsem se mu začal svěřovat, jak je to daleko z Žiliny (tenkrát ještě byl zbytek rodiny u dědečka v Nákle). Najednou mi řidič řekl: „Ale vždyť já vás znám, vy jste přece od majora V. z velitelské roty!“ – Krve by se ve mně nedořezal! Řidič se chvilku pásl na mých úzkostech a pak mne uklidnil, že mne nepráskne – a slovo dodržel! Nakonec jsem si uvědomil, že to auto znám – stávalo v kasárnách vždycky na stejném místě.

Jindy jsem dojel do Makova, a dál nic nejelo a nejelo. Zjistil jsem ale, že ze zastávky ČSAD pojede za chvíli autobus až do Rožnova. Skutečně jel a byl jsem v něm jediný cestující. Na dotaz řidiče – tak kam to bude – jsem prohlásil, že nejraději nikam (měl jsem málo peněz). Řekl mi, ať si sednu za něj, v případě kontroly že mi dá nějakou jízdenku za korunu – a jelo se. V autobuse přibývalo lidí a najednou ve mně hrklo! Uprostřed silnice stál „esenbák“ (policista) a zastavoval autobus! Řidič se s ním pobavil a potom začal s autobusem couvat – má prý v protisměru projet nadměrný náklad, a proto se musí uhnout z cesty. Spadl mi kámen ze srdce, a protože vedle silnice už stálo pár aut, mezi nimi Tatra 603 s pražským číslem, řekl jsem řidiči, aby mne pustil ven, že si domlu-

vím cestu dál. Pražský řidič mi řekl, že normálně by mi nezastavil, ale za těchto okolností že si můžu přisednout. Nakonec byl velice příjemný a svezl mě až na Hanou. Tak jsem býval téměř každý týden doma u rodiny a čas vyměřený pro službu v armádě utekl jako voda.

Na podzim zahýbala naším vojenským životem ještě jedna událost: v Zemianských Kostolánoch se velká chemická továrna zbavovala všelijakých – i toxických – odpadů tak, že je smísené s vodou čerpala za sypanou zemní hráz. Ta se jednou v noci protrhla a voda spláchlá vše, co jí stálo v cestě. Protože v bahně, které po sobě voda zanechala, byly všelijaké jedy, bylo všechno obyvatelstvo evakuováno a na odstraňování spouště byli nasazeni vojáci, mezi jinými i my – absolventi a důstojníci z kurzů v Žilině. Užili jsme si těžké práce v nevládném a nebezpečném prostředí – ale na druhé straně jsme se více sžili a měli jsme (kromě pochvaly od velitele) hřejivý pocit pomoci lidem v nouzi.

Ještě na podzim přijela „na inspekci“ vzácná návštěva – legendární plukovník Emil Zátopek! Museli jsme poctivěji absolvovat rozcvičky, ale nakonec uspořádal v kinosále besedu o svém sportování, spojenou s promítáním úzkých filmů – to byl úkol pro mne. Tím jsem se ale dostal

do jeho blízkosti a vepsal mi věnování s podpisem do knížky o olympijském Tokiu 1964, kde byli i s manželkou jako hosté.

A přišla zima a my jsme už byli „mazáci“ – a těšili jsme se na jaro – do civilu!

Konečně přišel dlouho očekávaný první duben a měli jsme odejít do „zálohy“. Volal si mne ale můj velitel, že bych měl vlastně „nasluhovat“ opušťák, který jsem dostal na manželčinu promoci a stěhování do Rožnova. Chvilku se pásl na mé hrůze, že bych tam musel ještě tři dny zůstat, ale nakonec mi je prominul a já jsem se převléknul do civilu, odevzdal všechny vyfasované materiály, naposledy se prošel po Žilině a dojel stopem do Rožnova. Do civilu jsem dostal khaki kalhoty, které byly k neroztrhání, tesilovou „lodičku“ a dvě „bundokošile“, které mám dodnes.

Nejprve po návratu „do civilu“ jsem však byl volán na Okresní vojenskou správu do Vsetína, kde mi byl vylepen do vojenské knížky povolávací rozkaz v případě mobilizace a osobní identifikační kovová známka; kromě toho jsem „vyfasoval“ osobní dozimetr, ochrannou masku, pláštěnku a „atomkecky“ (návleky na kalhoty s gumovými galošemi, které se upevnilly v pase tkanicemi) pro případ napadení atomovou zbraní

(popravdě, asi by mi „atomkecky“ v takovém případě nebyly k ničemu).

Výše uvedená opatření se dnes mohou zdát nepochopitelná – vrcholila však „studená válka“ a museli jsme tedy být neustále v pohotovosti. Myslím, že ani my, kteří jsme tuto dobu prožili na vlastní kůži, jsme neměli potuchy o tom, jak blízko byla světová katastrofa v podobě jaderného konfliktu (a jak směšná byla naše opatření).

Tolik tedy o tom, jaké to bylo kdysi „na vojně“. Osobně si myslím, že povinná vojenská služba byla jevem pozitivním – naučila mladé muže samostatnosti, postarat se sami o sebe – ale jako každá instituce s sebou nesla i negativní zážitky.

Také jsem válčil za Čepičky – aneb vojna „jako bejk“

Richard Sobotka

Boj za trvalý mír byl v 50. letech 20. století do dělnických mas a pracujících inteligence natloukán tak vehementně, že ještě kolem roku 1980 mne ostravský rozhlasový redaktor na závěr tlachání o člověku ve výrobním procesu požádal, abych se alespoň jednou větou zmínil o důležitosti boje za trvalý mír. Jenže v letech 1955–1957, kdy jsem hájil mír tak říkajíc se zbraní v ruce, přesněji se samopalem vzor 24 se sklopnou ramenní opěrkou a dvaatřiceti ostrými náboji v zásobníku, navzdory pravidelnému PŠM (politické školení mužstva), tehdy jsem si vyjukaný skoro vůbec neuvědomoval historickou důležitost boje za trvalý mír.

Všechno začalo ve velkém kinosále v tehdejší Gottwaldově, kam nás svezli z celého kraje a kde si nás vyplašené civilisty rozebíraly jednotlivé útvary a odváděly do připravené vlakové

soupravy. Sotva jsme se během osmihodinové jízdy vlakem navzájem trochu poznali, v kasárnách po stříhací vlasové proceduře a převléknutí do vojenského mundúru jsme si byli zase naprosto cizí, prostě jsme se po té radikální kosmetické proměně nepoznali.

Nastala doba přijímače. Dusot ocvočkováných půllitrů na betonovém buzerplace. V otevřeném terénu pak nácvik přískoků, plížení a plazení. A to včetně oblíbeného povelu „Nepřítel vzuď!“ i s povinnou otočkou v totálně rozmáčeném oranisku. Padl i neméně oblíbený povel „Voda stoupá!“, kdy v řídce zalesněném svažitém terénu bylo potřeba vylézt s plnou polní na zádech na nejbližší strom.

Měl pravdu politruk, když tvrdil: „Těžko na cvičišti, lehký v boji!“

Vojna prostě nebyla žádné leháro, takže jsme se při boji za trvalý mír čas od času trochu i zapotili. Morálku poněkud nabourávali málo uvědomělí mazáci, kteří každý večer ostentativně stříhali krejčovský metr a hlasitě zpívali: „Další den v pr..., chvála pánu bohu!“

Ostré střelby jsme zvládli na výbornou, protože cílný uměl při prohlížení terčů zacházet s tužkou, jen musel dávat pozor, aby těch dírek nebylo na konec víc než výstřelů. Naučili jsme se přeska-

kovat koně nadél, neboť tato tělocvičná pomůcka byla po několik dnů postavena před jídelnou a fasovat oběd mohl jenom ten, kdo koně nadél úspěšně přeskočil. Měli jsme za sebou rozcvičky v mrazivém ránu i v půlmetrové vrstvě prachového sněhu. Dokázali jsme rozborku a sborku samopalu vzor 24 provést téměř popaměti. Zkrátka po ukončení základního výcviku jsme se proměnili v zocelené vojáky, připraveni bránit mír kdekoliv na světě a za jakoukoliv cenu.

I když se den podobal jako vejce vejci, přece čas od času dokázala vojna překvapit.

Po skončení přijímače jsem byl převelen do poddůstojnické školy se zařazením jako spojař radista. Výcvik jsem absolvoval v Praze ve věhlasné psychiatrické léčebně v Bohnicích. Větší část areálu i s pavilony zabralo vojsko. V menší části zůstali za plotem civilní pacienti, přesněji pitomci nespokojení s tehdejšími režimem, zkrátka blázni.

Abychom kvůli vykonávání vojenské služby nepřišli v rámci výcviku o všechny civilní rozkoše, mohli si zájemci zabruslit na zimním stadionu v pražské Axe. Pár se jich přihlásilo. Povolanka k vycházce od velitele rotu byla bez problému. Hodina bruslení stanovena v rozmezí od 00.00 do 01.00 hodin. Z Bohnic do vnitřní Prahy více než půl hodiny tramvají. Návrat s omezeným noč-

ním provozem na rotu v 02.00 hodin. V 05.00 hodin budíček a nástup na rozcvičku. Snídaně. Zaměstnání na učebnách. Oběd. Povinný polední klid na lůžku v noční košili. Výčet by nebyl úplný bez odpoledního zaměstnání, včetně PŠM.

Následovalo osobní volno, věnované převážně čištění bot, tedy půllitrů.

Ve 20.00 nástup vojska k večerní prověrce.

Ve 22.00 hodin večerka a noční klid.

Ve 23.00 hodin se ozvaly na chodbě hlasité rány. Vzápětí službu konající dozorcí u rotu postupně otevíral dveře jednotlivých ubikací a oznamo-

val: „Čištění vojenské obuvi těch, kteří ji neměli pořádně vyčištěnou.“ To museli z postelí všichni, protože nikdo nevěděl, kdo má půllitry řádně vyčištěné a kdo ne. Z hromady bot, naházených na chodbě, jsme museli každý vyhledat ty svoje. Pak je na dvoře hodinu šmírat kartáčem, třebaže co do očisty a lesku neměly chybu. Kouřilo se při tom a tlachalo.

O půlnoci konečně zalehnout k zaslouženému spánku.

V 01.00 hodin POPLÁÁÁCH a nástup s plnou polní!

Vůbec nebylo divu, že se na bruslařské dýchánky už nikdo další nepřihlásil.

V tom každodenním kvasu jsem vyfasoval také honosnou službu pomocníka dozorčího útvaru. Nástup ve 20.00 hodin večer, konec služby v 06.00 hodin ráno následujícího dne.

Dozorčím byl podplukovník. Předpisově jsem se mu ve stanovený čas ohlásil. Podal mi armádní pistoli. Jen jsem si ji připjal na řemen a na rukáv natáhl červenou pásku s nápisem Pomocník dozorčího útvaru, oznámil podplukovník: „Já to tady obejdu. Ty si běž lehnout na rotu, služba ať tě vzbudí ráno před pátou. Pak se hlas u mne.“

Také jsem měl za sebou strážní službu u bojové zástavy. Málem celé dvě hodiny stát v pozoru.

Co chvíli kontrola, jestli nespím a někdo zatím plukovní zástavu neukradl. Málem horší než hlídat muničák.

Téměř úspěšně jsem také zvládl funkci vyvaďče vězňů. Cestou do jídelny to jakžtakž šlo, vězňové měli hlad, ale při návratu do basy jeden utrousil: „Heleď, vole, podívám se na rotu, jestli mi nepřišlo psaní.“ Ve dvou vteřinách se osm vězňů rozprchlo. Zůstal jsem sám, jen se třemi ostrými v zásobníku samopalů.

Pak už nám poddůstojnická škola skončila. Stal se ze mne vzorný voják a radista druhé výkonostní třídy v hodnosti desátníka.

V následujících dnech jsem byl převelen k mechanizované divizi s posádkou Milovice – Mladá, kde se po roce 1968 zaháčkovalo vrchní velitelství bratrské sovětské armády, hájící po následujících třicet let na našem území výdobytky socialismu.

Po nástupu k divizi do Milovic mne čekala služba na plukovní hlásce a nepřetržitě sledování vzdušných cílů. Teprve tehdy pro mne nastal ten správný boj za trvalý mír. A byla to taková krása, jakou se poštěstí prožít málokomu.

Vůbec nemíním umenšovat dění kolem maďarských událostí, kdy bažanti namísto poctivého přijímače čistili náboje a páskovali je do zásobníků. Tankisté a šoféři bojových vozidel nechá-

vali hrčet motory, aby byly zahřáté na správnou teplotu k případnému okamžitému startu: „Hrrr na Budapešť!“

Čas jsme utloukali mazáním karet. Skvělou chuť měla narůžovělá pálenka, kterou svobodníkovi Floro Banášovi posílali jeho rodni odněkud ze Žitného ostrova.

Jen co maďarské události utichly, vrátilo se vše ke každodenní rutině.

Nepřetržitá služba na plukovní hlásce byla čas od času prostřídána polním cvičením.

Stojí za zmínku, co se může i ostřílenému poddůstojníkovi během vojenského cvičení přihodit. Prostě mne uprostřed dění na válečném poli můj kapitán na jedné louce poblíž rybníka ztratil i s patnáctikilovou radiostanicí typu A7B, kterou jsem vláčil na zádech. Mrcha radiostanice vysadila. Příjem jsem měl dobrý, ale vysílač nefungoval. Marně jsem zoufale křičel do mikrofonu: „Volám funkci, volám funkci...“, protože jmenovat velitele nebylo kvůli utajení možné.

Minula mne bojová rojnice vojáků prvního sledu a o chvíli později i rojnice druhého sledu. Zůstal jsem sám voják v poli. Jen tu jistotu jsem měl, že musím s tím těžkým a nefungujícím krámem na zádech putovat kamsi kolem rybníka k vysoké mezi, za kterou všichni zmizeli.

Přece na mne, sirotu, nezapomněli. Zachránil mne můj kapitán. Jak mne ztratil, tak mne našel. Vrátil se pro mne džípem sovětského typu GAZ, odvezl na shromaždiště, vzal jiného radistu s fungující vysílačkou a odfrčel. Tím pro mne boj za světový mír protentokrát skončil.

To s podplukovníkem Pácalem, když jsme zasahovali při ataku v Pošumaví, v okolí Horní Plané s výhledem na Srdce Vltavy, to byla rozkošná válka. Radiostanice fungovala jedna báseň. Vezl jsem se na zadním sedadle džípu a podával podplukovníkovi sluchátko, když bylo třeba zjistit aktuální stav na válečném poli. Kolem nás mlha hustá jako mléko. Jen co ji vítr odfoukl, pak zase zapalovali dýmovnice. Porůznu hořely kaširované stavby. Hřměla děla a rachotily kulometné dávky. Nízko nad našimi hlavami frčela v bojové formaci letadla typu Lavočkin.

Dole u řeky Vltavy se tanky připravovaly k násilnému přechodu broděním. V tom místě byla řeka hluboká kolem tří metrů, takže jen šnorchl čeřil hladinu, až pokud se tank úspěšně nevydrápal na protější břeh. Jen se tak stalo, osádka, která řeku přeběhla po pontonovém mostě, naskákala do tanku. Z výfuku šla oblaka kouře a z kanonu dým a plamen, neboť tank T 34 téměř ihned po vynoření zasáhl do boje.

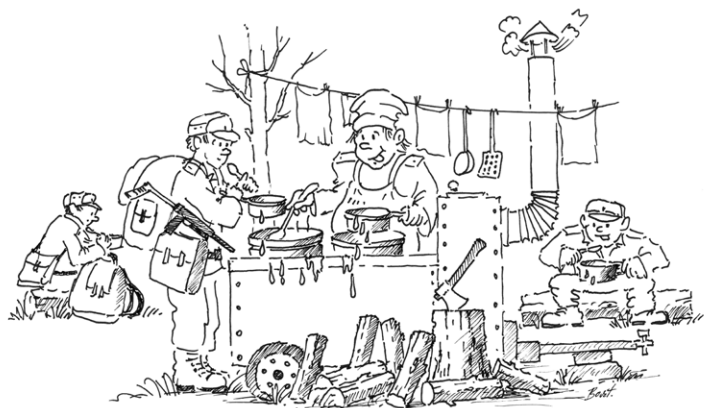
Vlastně ani nevím, kdo tenkrát v Pošumaví vyhrál. Jen to, že světový mír jsme i tehdy – jak jinak – uhájili.

Dnes z vyvýšeniny v okolí Horní Plané už Srdce Vltavy neuvidím, protože ho na věky věkoucí spolklo vodní dílo Vltavské kaskády.

Také v urputném boji za světový mír tehdy platilo – všeho s mírou. Ale kdo se toho držel?

Zase jednou jsme cvičili, tentokrát v okolí Jaroměře. Seděl jsem v kabině radiotelegrafisty v zadní části skříňového štábního automobilu Tatra 805. Vojska ležela kolem a připravovala se k boji. Z pohody mne vyrušilo drnění morse znaků. Ten šílenec kdesi v prostoru hrčel poloautomatickým klíčem rychlostí kolem stovky znaků za minutu, možná i víc. Marně jsem mu vysílal AS – jako čekej, marně posílal Q-kód QTR – vysílel pomalu. Nedal si říct. Měl jsem zaznamenáno sotva polovinu z toho, co na mne vychrlil, když do kukaně celý nervózní, kde to vážne, nahlédl kapitán. Roztřesenou rukou jsem mu podával blanket s neúplnou zprávou. Pozdě. Atomovka už křachla. A rovnou na nás. Kompletně nás vyřadila z boje.

Co s námi? Nastrkali nás na korbu vojenského automobilu V3S, zvaného vejtraska, a jeli jsme si prohlédnout pamětihodnosti na Kuks a také

Babiččino údolí. Nebýt tenkrát té zašmodrchané zprávy a té atomovky nikdy bych se do těch míst nedostal. Když jsme se z vlastivědné exkurze vrátili, prodělávali přeživší vojáci v atomkečkách hygienickou očistu a při tom nenávisnými pohledy vysílali naším směrem jednoznačné signály: „Vy ku... zasn... tohle vám přijde draho!“

Už jako mazáci, když jsme chtěli zdůraznit, že je něco super, jak je dnes ve zvyku, říkali jsme, že je to jako bejk.

„Co s tím pořád máte, že je všechno jako bejk,“ podivoval se podplukovník Pácal.

Byl voják z povolání, navíc odněkud z jižní Moravy, a byl hodný na nás lumpy základáky, co už netrpělivě čekali, až začnou stříhat metr. Podplukovník, otupělý neustálým bojem za trvalý světový mír přestal vnímat všechnu tu krásu kolem. Kdežto my, co už jsme to měli „za pár“, nikoliv.

Ta moje tehdejší vojna byla plná nejrůznějších dobrodružství s nočními poplachy, mimořádnými rajony hajzlíků, s nástupy ve dvě hodiny ráno na škrábání brambor pro celý útvar, na Štědrý večer jsem namísto posezení u vyzdobeného stromečku házel lopatou uhlí do kotelny, vojenské cvičení s věčně ztracenými kuchaři a polní kuchyně...

Zkrátka a dobře, byla to tenkrát za Čepičky vojna „jako bejk!“

ZELENÉ ROKY 1

Jaké to bylo na vojně...

František Drápala

Svatopluk Bajer

Pavel Hon

Richard Sobotka

Vydala Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm,
příspěvková organizace
Bezručova 519, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm

Tel.: 571 654 747, 777 808 695
e-mail: knihovna@knir.cz
<http://www.knir.cz>

ISBN 978-80-87334-39-3

Edice Milé tisky č. 20

Odpovědná redaktorka:
Marcela Slížková

Redakční rada:
Richard Sobotka, Ivan Bajer, Vladimír Bartošek,
Pavel Hon, Jan Surý, Helena Uhrová

Ilustrace: Vladimír Bartošek

Logo Město v mé paměti a kresba knihovny:
Vladimír Bartošek

Sazba: Honza Bartoň

Městská knihovna

Rožnov pod Radhoštěm

MILÉ TISKY
